

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 8 listopada 2022 r.

Poz. 7218

UCHWAŁA NR LXXIII/707/2022 RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE

z dnia 27 października 2022 roku

w sprawie „Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079 i 1561) oraz art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818) Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Tarnowie

Jakub Kwaśny

Załącznik do uchwały Nr LXXIII/707/2022
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 27 października 2022 r.

Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023

Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Tarnów, październik 2022

Spis treści:

1. DEFINICJE	3
2. NAZWA I CEL PROGRAMU ORAZ OKRES JEGO REALIZACJI	4
3. OPIS POTRZEB UZASADNIAJĄCYCH REALIZACJĘ PROGRAMU	5
4. CHARAKTERYSTYKA I PRZEWIDYWANA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM	8
5. OKREŚLENIE USŁUG SPOŁECZNYCH OFEROWANYCH W PROGRAMIE	10
6. WARUNKI I TRYB KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA ICH SPEŁNIANIA	23
7. WYSOKOŚĆ OPŁATY ZA USŁUGI SPOŁECZNE	24
8. DANE OSOBOWE NIEZBĘDNE DO KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE	24
9. ORGANIZACJA PROGRAMU, W TYM ETAPY JEGO REALIZACJI	24
10. SPOSÓB MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU ORAZ MIERNIKI EFEKTYWNOŚCI JEGO REALIZACJI	25
11. BUDŻET PROGRAMU ORAZ ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA	26
12. PODSUMOWANIE	26

1. DEFINICJE

Centrum/CUS - Centrum Usług Społecznych w Tarnowie to jednostka Gminy Miasta Tarnowa, powstała na bazie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej 1 stycznia 2022 r. poszerzona o zakres działań realizowanych przez Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej oraz Wydział Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Tarnowa

Ekonomia Społeczna - to sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która przez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu. (Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, Monitor Polski z 2019 r. poz. 214)

KIPUS - Koordynator indywidualnych planów usług społecznych

Mieszkaniec Tarnowa - osoba zamieszkująca na terenie miasta Tarnowa

Opiekun faktyczny - opiekun osoby niesamodzielnej lub niepełnosprawnej, który sprawuje okresową lub stałą opiekę nad osobą niesamodzielną lub niepełnosprawną

Osoba korzystająca z usług społecznych - osoba spełniająca kryteria i warunki kwalifikowania określone w Programie, której przyznano prawo do skorzystania z usług

Osoba niesamodzielna - osoba, u której z powodu naruszenia sprawności organizmu stwierdzono konieczność okresowej bądź stałej opieki lub/i pomocy innych osób w zakresie odżywiania, przemieszczania się, pielęgnacji ciała, higieny osobistej i otoczenia oraz prowadzenia gospodarstwa domowego

Osoba niepełnosprawna – osoba, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne, a także dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności

PES – podmiot ekonomii społecznej, zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, należy do głównych grup: przedsiębiorstw społecznych, podmiotów reintegracyjnych, podmiotów działających w sferze pożytku publicznego, podmiotów sfery gospodarczej

Program/PUS – Program Usług Społecznych

Usługi społeczne - usługi w rozumieniu art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

Ustawa - ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818)

Wnioskodawca - osoba składająca wniosek o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych (np. osoba, która będzie korzystała z usług, przedstawiciel ustawowy, opiekun faktyczny)

Zakres usług - działania wynikające z zakresu określonego w art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, zgodnie z zapisami Statutu Centrum Usług Społecznych, tj. działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, wspierania osób niepełnosprawnych, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, systemu pieczy zastępczej, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, mieszkalnictwa, pobudzania aktywności obywatelskiej, reintegracji zawodowej i społecznej.

2. NAZWA I CEL PROGRAMU ORAZ OKRES JEGO REALIZACJI

Nazwa Programu: „Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023”

Celem głównym Programu Usług Społecznych jest zwiększenie dostępu do kompleksowej oferty usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane w Diagnozie potrzeby społeczności lokalnej, a także większa skuteczność w zaspokajaniu potrzeb społecznych jak również w rozwiązywaniu problemów na poziomie lokalnym. To zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych, rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami różnych środowisk oraz poszerzenie oferty usług odpowiadających na potrzeby wskazane bezpośrednio przez mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa. Zbudowanie sieci partnerstw stworzy przestrzeń do współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Pozwoli to na organizowanie kompleksowego i spersonalizowanego wsparcia usługowego na poziomie lokalnym, które będzie odpowiadać na potrzeby mieszkańców.

Cele szczegółowe Programu:

1. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców Tarnowa poprzez poszerzenie oferty usług społecznych oraz zwiększenie wolumenu istniejących usług.
2. Usługi „szyte na miarę” – dostosowane do konkretnych potrzeb mieszkańców.
3. Realizacja idei „jednego okienka” – punkt kompleksowej informacji.
4. Stworzenie międzysektorowego modelu współpracy na rzecz mieszkańców.
5. Integracja oraz zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną i wolontariat, tak by angażowali się w pomoc potrzebującym we własnym środowisku.

Przygotowany Program Usług Społecznych dla Gminy Miasta Tarnowa, wpisuje się w cele strategiczne projektowanych zmian i kierunki niezbędnych działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta - Tarnów 2030, przyjętej w drodze uchwały Rady Miejskiej w Tarnowie nr LXVII/657/2022 w dniu 30 czerwca 2022 r. Zapisy Programu, nawiązują również do określonych w Strategii wizji - „Tarnów miastem zintegrowanym społecznie, poprawiającym komfort życia mieszkańców, zaspakajającym ich potrzeby i stwarzającym im możliwości rozwoju” oraz misji - „Rozwijanie dobrych praktyk tarnowskiego systemu zabezpieczenia społecznego koncentrujące się na eliminowaniu problemów jednostkowych i społecznych wśród mieszkańców miasta”.

Program zostanie udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Tarnowa oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Program będzie realizowany do 31 grudnia 2023 r., natomiast w okresie od stycznia do kwietnia 2024 r. zostanie przygotowana i udostępniona informacja z jego realizacji. Program może być aktualizowany w razie wystąpienia istotnych zmian powodujących taką konieczność.

3. OPIS POTRZEB UZASADNIAJĄCYCH REALIZACJĘ PROGRAMU

Zasady przyjmowania przez gminę i realizowania przez centrum programów usług społecznych, określa ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Podstawą do stworzenia niniejszego Programu była opracowana przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie i konsultowana ze społecznością lokalną Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. Podczas opracowywania Diagnozy zastosowano następujące metody i techniki badawcze: analiza desk research, badanie ankietowe z wykorzystaniem dwóch technik - ankiety papierowej (PAPI) oraz ankiety elektronicznej (CAWI), wywiady grupowe z przedstawicielami podmiotów zaangażowanych w obszar pomocy społecznej w mieście, przedstawicielami Centrum oraz przedstawicielami podmiotów wspierających środowisko seniorów i osób z niepełnosprawnościami. W ankiecie wzięło udział 438 mieszkańców Tarnowa, a wywiady grupowe przeprowadzono z ponad 50 osobami. Realizacja badań umożliwiła nie tylko rozpoznanie potrzeb, ale również zidentyfikowanie grup tarnowian, które powinny zostać objęte wsparciem w ramach Programu Usług Społecznych. Katalog usług społecznych, który został określony w Programie, stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa.

Zidentyfikowane w Diagnozie najważniejsze problemy i potrzeby oraz propozycje ich rozwiązań zostały opisane poniżej.

Dwa najważniejsze problemy w mieście wskazane przez osoby biorące udział w badaniu to migracja ludzi młodych (57,8%) i dostęp do ochrony zdrowia (39,5%). Dla 26,9% ważnym problemem jest także **bezrobocie**. Blisko co 5. ankietowany podkreśla złą **sytuację finansową** rodzin (18,9%). Wskazuje to na potrzebę rozwoju oferty dostępności do specjalistów, zwłaszcza psychologów, psychiatrów oraz terapeutów uzależnień. Niezwykle ważne wydaje się też zintensyfikowanie bezpłatnych programów badań profilaktycznych czy organizowania spotkań informacyjno-edukacyjnych ze specjalistami.

Największe zapotrzebowanie mieszkańców w związku z usługami skierowanymi do rodzin wskazuje na **terapię dzieci i młodzieży** (49,3%). Na drugim miejscu znalazła się **potrzeba poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego**, na którą wskazywał więcej niż co trzeci ankietowany (37,9%). Ponad 1/4 respondentów (28,5%) wskazuje na **terapię dla dorosłych** oraz **poszerzenie oferty ochrony zdrowia** (26,5%). Konieczność wsparcia specjalistycznego dla dzieci podkreśla 22,4% badanych, nieco mniej (22,1%) widzi potrzebę **poradnictwa dla rodzin w zakresie problemów opiekuńczych i wychowawczych**. Średnio co piąty badany (19,4%) wskazuje też na potrzebę zapewnienia **opieki dla dzieci w żłobkach**. Widoczne jest zatem, jak duże znaczenie dla tarnowskich rodzin mają usługi pomagające w utrzymaniu kondycji psychofizycznej i wspomagające w radzeniu sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Mając możliwość wskazania maksymalnie 3 specjalistów, z których duża część wspiera rodziny, cieszących się największym zapotrzebowaniem, mieszkańcy najczęściej wskazywali na **psychologa** (45,7%) i **psychiatrę** (40,6%), na trzecim miejscu na **terapeutę ds. uzależnień** (26%), w dalszej

kolejności na **doradcę zawodowego dla młodzieży** (22,8%) i **organizatora społeczności lokalnej** (22,4%). Wyniki pokazują dużą potrzebę w zakresie wspierania zdrowia psychicznego tarnowian.

Ankietowanym zadano pytanie o zapotrzebowanie na usługi dla młodzieży. Najwięcej odpowiedzi uzyskały **oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży** (58,4%), **poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne** (51,1%), **profilaktyka uzależnień - w tym od komputera i internetu** (49,1%) oraz **rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej** (47%). Osoby poniżej 25 r.ż. podzielają zdanie ogółu mieszkańców odnośnie dwóch pierwszych wskazań, nawet w szerszym zakresie zgłaszając zapotrzebowanie na dobrą **ofertę spędzania wolnego czasu** (65,1%) oraz na **poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne** (56,6%). Zdecydowanie mniejsze zainteresowanie wśród badanych młodych ludzi wzbudza **profilaktyka uzależnień** (28,9%), za to na trzecim miejscu młodzież wskazuje na potrzebę **rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej**. Co drugi respondent (50,6%) uważa, że jest ona niewystarczająca. 45,8% badanych potrzebuje też **informacji w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych**. Zapotrzebowanie na powyższe usługi może wynikać z izolacji związanej z pandemią COVID-19.

Również podczas wywiadów grupowych znalazł swoje odzwierciedlenie aspekt odpowiednio dopasowanej oferty spędzania czasu wolnego dla młodych ludzi. W tej grupie mieszkańców odnotowano potrzebę wsparcia w przygotowaniu nastolatków do dorosłego życia, aby problemy których doświadczają w rodzinie nie rzutowały na ich późniejsze funkcjonowanie. Wskazano na potrzebę stworzenia **miejsc spotkań dla młodzieży**, a także uzupełnienia oferty **wsparcia w nauce** (bezpłatnego lub za mniejszą opłatą niż na rynku komercyjnym).

Respondenci ankiety w odpowiedziach na pytanie otwarte dotyczące pomysłów na pozytywne zmiany w mieście wskazują na poszerzenie oferty edukacyjnej dla młodych ludzi, promocję kierunków studiów oraz ich rozwój, tak by oferta edukacji wyższej stawała się bardziej atrakcyjna i zachęcała do studiowania w mieście. Podkreśla się także potrzebę doradztwa zawodowego dla uczniów. Wskazano, że edukacja powinna odpowiadać realnym potrzebom rynku pracy i w tym celu warto wykorzystać np. współpracę z przedsiębiorstwami, by przygotować uczniów do wejścia na rynek pracy. Respondenci wskazują, że konieczne jest dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku w taki sposób, by młode osoby mogły pozyskać odpowiednie do lokalnego rynku kwalifikacje.

Ogół respondentów na pierwszym miejscu wskazał, że największe zapotrzebowanie w mieście, jeśli chodzi o osoby starsze i niepełnosprawne, występuje na **usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze** (47,3%). Na drugim miejscu znalazły się: **organizacja transportu, np. do lekarza** (35,4%) oraz **wsparcie finansowe** (35,4%). W dalszej kolejności potrzebne są: **wsparcie w zakresie zmniejszenia izolacji społecznej i zapewnienie towarzystwa** (32,6%) oraz **poszerzenie oferty ochrony zdrowia** (32,4%). 31,1% badanych wskazuje też na konieczność **wsparcia w codziennych czynnościach, np. sprzątaniu, zakupach**. Prawie co trzeci ankietowany (30,1%) widzi potrzebę **większej dostępności do ośrodków wsparcia dziennego**. Aż 28,1% oczekuje wsparcia w **wypożyczaniu sprzętu rehabilitacyjnego**. Sami seniorzy w pierwszej kolejności chcą **poszerzenia oferty ochrony zdrowia** (36,6%), a w drugiej dostępu do **usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych** (31,7%). W równym stopniu (22%) pojawia się zapotrzebowanie na: **organizację transportu, np. do lekarza, wsparcie finansowe, wsparcie w zakresie izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa, dostępność do ośrodków wsparcia dziennego, wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego oraz pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością, a także wdrożenie seniorów w procesy decyzyjne w mieście**.

Potrzeby osób starszych często ograniczają się do pomocy w prostych codziennych czynnościach, jak zakupy, sprzątanie, drobne naprawy, zarejestrowanie do lekarza czy po prostu

zapewnienie im towarzystwa. Ponieważ wielu z nich ma trudności z mobilnością, seniorzy - jak wskazali podczas wywiadu - chętnie skorzystaliby także z usług kosmetyczno-pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania. Zgłaszają też potrzebę zorganizowania im transportu np. do lekarza, urzędu, czy kościoła.

Odnotowano potrzebę **realizacji działań aktywizujących** seniorów. Podczas wywiadu z przedstawicielami Centrum wskazano ponadto na potrzebę **wsparcia psychologicznego i wsparcia w środowisku osób starszych**. Osoby starsze podczas wywiadu grupowego dedykowanego właśnie ich potrzebom wskazały dodatkowo na **potrzeby kulturalne**.

Wobec zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym w Tarnowie zwiększa się zapotrzebowanie na podmioty wspierające seniorów. Podczas wywiadu grupowego wskazano także na potrzebę powstania **Centrum Wolontariatu**. Wolontariusze mogliby świadczyć pomoc w zakupach, załatwianiu spraw urzędowych, zarejestrowaniu do lekarza czy spędzeniu czasu z potrzebującym. Osoby starsze boją się często przyjmować pomoc z zewnątrz. Wsparcie przez wolontariuszy poleconych przez instytucję miejską zbudowałoby zaufanie do przyjęcia takiej pomocy.

Osoby z niepełnosprawnością były wymieniane podczas wywiadu grupowego jako grupa szczególnie narażona na wykluczenie społeczne. Wciąż duże zapotrzebowanie jest na turnusy rehabilitacyjne, dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego niezbędnego do codziennego funkcjonowania czy likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. W Diagnostyce wskazano również braki w odpowiednim dostosowaniu przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Niezbędne jest również zapewnienie możliwości wytchnienia opiekunom osób niesamodzielnych, tak by mogli załatwić swoje sprawy czy odpocząć. Podczas wywiadów grupowych podkreślono, że istnieją duże potrzeby doradztwa opiekunom, w kwestii radzenia sobie w konkretnych sytuacjach. Wraz ze zwiększaniem się grupy w wieku nieprodukcyjnym i z różnymi schorzeniami oraz niepełnosprawnościami systematycznie rośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Warto pamiętać, że problemy osób z niepełnosprawnością rozszerzają się na całe rodziny, do których konieczne jest adresowanie wsparcia doradczego i terapeutycznego.

Podczas badań podkreślano, jak korzystną zmianą byłaby możliwość uzyskania kompleksowej informacji o możliwościach wsparcia osób starszych czy z niepełnosprawnością w jednym miejscu, bez konieczności poszukiwania pomocy w wielu instytucjach.

Najważniejszym problemem, który sygnalizują mieszkańcy (blisko 60%), jest **migracja osób młodych**. Zgadza się to z danymi demograficznymi, które pokazują systematyczne i dynamiczne zmniejszanie się liczby tarnowian, a co za tym idzie również zwiększanie się grupy osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszanie liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Drugim w kolejności problemem jest **dostęp do ochrony zdrowia** (39,5%), zwłaszcza do specjalistów. Respondenci wskazują też na **bezrobocie** (26,9%) i związaną z nim niezadowalającą ofertę rynku pracy w mieście czy **niskie** w porównaniu do miast sąsiednich **zarobki**. Sytuacja ta przyczynia się do migracji ludzi młodych i szukania lepszych możliwości zatrudnienia. Średnio co czwarty badany tarnowianin akcentuje problem **jakości oferty spędzania wolnego czasu w mieście** (24,0%). Stosunkowo dużą trudnością, z którą borykają się rodziny, zdaniem respondentów, jest też **zła sytuacja finansowa i ubóstwo** (18,9%). Ponadto mieszkańcy wskazują również na problem **alkoholizmu**, który pogłębia kryzys w rodzinach (13,5%). W dalszej kolejności znalazły się: brak aktywności obywatelskiej (13,2%), problemy osób starszych (11,6%), złe warunki mieszkaniowe (11,6%), niepełnosprawność i długotrwała choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wykluczenie komunikacyjne.

Według ankietowanych największe zapotrzebowanie w obszarze rynku pracy jest na **dofinansowanie szkoleń i kursów** (56,8%) oraz na **pracę nad dopasowaniem oferty edukacyjnej do**

potrzeb rynku pracy (52,1%). Na trzecim miejscu znalazło się **dofinansowanie do założenia działalności gospodarczej** (40,4%). Blisko co trzeci badany wskazał na potrzebę **doradztwa zawodowego w szkołach** (32,2%).

Działaniami, które mogłyby poprawić sytuację na rynku pracy i zatrzymać migrację ludzi młodych mogą być: pozyskanie inwestorów przez miasto, dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, doradztwo zawodowe zarówno dla młodzieży, jak i dorosłych oraz możliwość przekwalifikowania się poprzez bezpłatne kursy czy szkolenia. Pomocnym byłoby również wprowadzenie ulg dla przedsiębiorców np. w podatkach czy wynajmie lokali.

Istotne znaczenie dla przyszłości Tarnowa ma działalność organizacji pozarządowych i innych grup zrzeszających mieszkańców w kontekście wyzwań rozwojowych miasta oraz budowanie „społeczeństwa obywatelskiego”. Najczęstszym przejawem aktywności społecznej mieszkańców jest **uczestnictwo w lokalnych wydarzeniach** (52,1%), w dalszej kolejności **pomoc osobie potrzebującej** (51,1%). Po nich wskazywane są takie formy aktywności jak: **podpisanie petycji** (46,1%), **pomoc sąsiedzka** (41,6%) oraz **wolontariat** (36,3%). **Uczestnictwo w spotkaniach lokalnej społeczności** deklarowało 21,5% badanych, natomiast **zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej** prawie co 5. respondent ankiety (19,4%).

Według respondentów najlepszymi działaniami, które mogą wspierać wzrost aktywności społecznej w Tarnowie są **edukacja dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej** (57,3%), **wsparcie finansowe organizacji i ruchów społecznych** (41,1%) oraz **wsparcie w promocji inicjatyw społecznych** (35,6%). Zdaniem co czwartego respondenta istotne jest stworzenie forum współpracy między organizacjami społecznymi a samorządem oraz zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym. Pojawiały się propozycje większej otwartości na inicjatywy mieszkańców, regularnych spotkań i częstszych konsultacji społecznych zarówno w formie stacjonarnej, jak i online. Wskazuje się na znaczenie pracy z młodzieżą w kontekście przygotowania do aktywności społecznej, ale i zachęcania młodych ludzi do pozostania w Tarnowie.

4. CHARAKTERYSTYKA I PRZEWIDYWANA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM

Ostatecznymi odbiorcami Programu Usług Społecznych będą wszyscy mieszkańcy Tarnowa, którzy kwalifikowani będą do korzystania z usług społecznych bez względu na kryterium dochodowe, w szczególności rodziny, w tym dzieci i młodzież, osoby starsze, niesamodzielne oraz z niepełnosprawnością, wynikających z przeprowadzanej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej.

Planowana liczba osób objętych Programem Usług Społecznych to 1.500 mieszkańców Tarnowa. Wskazana planowana liczba osób czy rodzin korzystających z usług społecznych stanowi prognozę. Faktyczna liczba osób może ulec zmianie i będzie podlegała bieżącemu monitorowaniu.

Poniżej przedstawiona została ogólna charakterystyka wymienionych grup odbiorców.

RODZINA

W Tarnowie występuje znaczny stosunek liczby rozwodów do małżeństw nowo zawartych. W 2021 r. zostało zawartych o 11 więcej małżeństw cywilnych i o 17 mniej małżeństw konkordatowych w stosunku do roku poprzedniego. Jednocześnie wzrosła liczba rozwodów, których przeprowadzono

o 38 więcej w porównaniu do roku 2020. Może to wynikać zarówno z sytuacji spowodowanej pandemią, jak również z rosnącego kryzysu w rodzinach. Podczas pandemii - i związanych z nią izolacją oraz obostrzeniami - nasiliły się problemy rodzinne, również zjawiska związane z szeroko pojętą przemocą. Rośnie też grupa osób, zarówno młodych, jak i starszych, z problemami psychologicznymi oraz z zaburzeniami zdrowia psychicznego, które wymagają wsparcia psychologa, psychiatry czy terapeuty ds. uzależnień. Dostrzegana jest także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W Tarnowie w dalszym ciągu utrzymuje się deficyt rodzin zastępczych w stosunku do diagnozowanych potrzeb. Mocno akcentowane są potrzeby intensyfikacji działań związanych z pozyskiwaniem kandydatów na nowe rodziny zastępcze. Grupą rodzin o szczególnych potrzebach są także rodziny niepełne, wśród których znaczną liczbę stanowią kobiety zmuszone do samotnego macierzyństwa.

DZIECI I MŁODZIEŻ

Niepokojącym zjawiskiem demograficznym jest odnotowywany na terenie miasta Tarnowa od kilku lat spadek przyrostu naturalnego mimo funkcjonowania programów prorodzinnych, wspomagających ekonomicznie rodziny rozwojowe. Miasto cechuje się ponadto relatywnie niską dzietnością mierzoną jako liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1 kobietę w wieku 15-49 lat (w 2020 r. na jedną kobietę przypadało 0,036 urodzeń, rok wcześniej 0,037).

W mieście instytucjonalna opieka nad dziećmi w wieku do lat trzech sprawowana jest przez 6 żłobków prowadzonych przez Gminę Miasta Tarnowa, posiadających aktualnie 475 miejsc. Ponadto funkcjonuje pięć niepublicznych żłobków posiadających w sumie 125 miejsc. Na terenie miasta Tarnowa w 2021 r. funkcjonowały 24 przedszkola publiczne i 22 niepubliczne. W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkoli uczęszczało ponad 4.000 dzieci. W szkołach publicznych podstawowych i ponadpodstawowych kształciło się 16.722 uczniów, czyli o 876 uczniów mniej niż rok wcześniej (w 2020 r. – 17.598 uczniów). W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi Miasto wspiera finansowo dwie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej, w których dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą skorzystać z różnego rodzaju wsparcia.

Coraz częściej problemy natury psychicznej dotyczą dzieci i młodzieży, dlatego dostrzega się potrzebę wsparcia psychologicznego dla tej grupy. Uzależnienia od alkoholu i innych używek, ale także od komputera i internetu (sieciorizm) również stanowią negatywne zjawisko wśród ludzi młodych.

OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

W Tarnowie systematycznie maleje liczba ludności i jednocześnie obserwowane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Systematycznie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Badanie ankietowe dotyczące sytuacji osób starszych wskazało na kilka kluczowych problemów tej grupy społecznej, takich jak: problemy natury zdrowotnej, samotność, trudna sytuacja finansowa czy niska aktywność społeczna. Odnotowano potrzebę realizacji działań aktywizujących seniorów i potrzebę wsparcia psychologicznego w środowisku osób starszych.

W szybkim tempie przybywa też osób z niepełnosprawnościami i coraz więcej z nich wymaga wsparcia w postaci usług opiekuńczych. Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie rokrocznie wydaje ok. 2 tys. orzeczeń o niepełnosprawności. Najwięcej z nich dotyczy upośledzenia narządu ruchu, a w dalszej kolejności chorób układu oddechowego i krążenia, chorób psychicznych i neurologicznych. W przypadku osób do 16. roku życia najczęstszym powodem wydania orzeczenia o niepełnosprawności są choroby neurologiczne i całościowe zaburzenia rozwojowe. Osoby

z niepełnosprawnością to niezmiernie ważna grupa mieszkańców, której potrzeby są coraz wyraźniej zauważane.

OGÓŁ MIESZKAŃCÓW

W Tarnowie obserwowany jest systematyczny spadek liczby ludności oraz ujemny przyrost naturalny. W 2019 r. liczba osób wynosiła 106.894, w 2020 r. 105.413 osób, natomiast w 2021 r. mieszkańców systematycznie ubywa i obecnie ich liczba wynosi 103.528 osób. Kobiet jest zdecydowanie więcej (55.189), podczas gdy mężczyzn jest 48.339. Przyrost naturalny jest ujemny od lat. W 2019 r. wyniósł -386, a w 2021 r. -902. W 2019 r. z Tarnowa wymeldowało się 1.447, a w 2021 r. 1.581 osób. W 2020 r. przy podobnej liczbie urodzeń co w latach poprzednich (863 w 2020 r. - średnia z lat 2016 - 2020 to 908) odnotowano wyjątkowo dużą liczbę zgonów (1.390 w 2020 r. - średnia z lat 2016-2020 to 1.142). Wynikiem tego w 2020 r. była pandemia COVID-19. Powodowała ona z jednej strony dodatkowe zgony z powodu choroby, z drugiej wpływała na utrudnienia w dostępie do opieki zdrowotnej, co przyczyniło się do pogorszenia stanu zdrowia wielu pacjentów.

5. OKREŚLENIE USŁUG SPOŁECZNYCH OFEROWANYCH W PROGRAMIE

Działania w obszarze wspierania mieszkańców miasta Tarnowa, opracowane zostały na podstawie wniosków ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb wpływających bezpośrednio z badań przeprowadzonych na potrzeby Diagnozy. Usługi społeczne będą oferowane mieszkańcom na zasadzie powszechności, bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wydawania decyzji administracyjnej. Dostosowane będą do ich indywidualnych potrzeb. Centrum Usług Społecznych będzie realizowało usługi określone w Programie we współpracy z partnerami, w szczególności organizacjami z sektora ekonomii społecznej, którzy mają doświadczenie w świadczeniu podobnych usług. Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa pozwoli na lepszy rozwój i koordynację działań, poprawi przepływ informacji dla różnych systemów działających na rzecz osób potrzebujących w mieście. W Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych został zbadany również poziom obecnego stanu świadczenia usług społecznych. Wyniki wskazują, że w obszarze miasta na wielu płaszczyznach zachodzi współpraca pomiędzy samorządem, instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej. Obrazuje to istniejący potencjał, który zostanie wykorzystany do stworzenia sieci współpracy pomiędzy funkcjonującymi podmiotami w celu zapewnienia profesjonalnej realizacji usług społecznych.

Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazuje, że na koniec 2021 r. Prezydent Miasta Tarnowa pełnił nadzór formalno-prawny nad 396 stowarzyszeniami, oddziałami terenowymi i związkami stowarzyszeń oraz fundacjami mającymi swoją siedzibę na terenie Tarnowa. Miasto od lat aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Poprzez prowadzoną współpracę i udzielane dotacje wspiera ich działalność na rzecz mieszkańców, w szczególności na rzecz osób o niskich dochodach, starszych, chorych i niepełnosprawnych, uzależnionych i wykluczonych społecznie, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a także dzieci i młodzieży w tym z rodzin dysfunkcyjnych. Dofinansowuje również organizację wielu imprez i przedsięwzięć sportowych, kulturalnych, edukacyjnych i promocyjnych. Największy odsetek udzielonych dotacji przekazany był na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej (pomoc społeczna, wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałanie uzależnieniom

i patologiom społecznym oraz działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka) i stanowił w sumie 76,36% wszystkich udzielonych dotacji. W realizację zadań zaangażowało się ponad 3.000 osób, w tym wielu wolontariuszy.

Miasto prowadziło z organizacjami pozarządowymi również współpracę pozafinansową, która polegała m.in. na:

- 1) konsultowaniu projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji oraz opiniowaniu i konsultowaniu opracowań, analiz, programów w dziedzinach stanowiących obszary wzajemnych zainteresowań,
- 2) udostępnianiu lokali i miejskich obiektów sportowych pozostających w dyspozycji Miasta na spotkania, imprezy oraz przedsięwzięcia organizowane przez organizacje pozarządowe,
- 3) prowadzeniu wspólnych działań promocyjnych i informacyjnych,
- 4) udzielaniu organizacjom pozarządowym rekomendacji i referencji,
- 5) organizowaniu spotkań informacyjnych dla organizacji,
- 6) udzielaniu pomocy merytorycznej i informacji na temat realizowanych zadań,
- 7) prowadzeniu i aktualizacji serwisu dla organizacji pozarządowych na stronie internetowej Miasta,
- 8) organizacji kampanii informacyjno-promocyjnej dotyczącej przekazywania przez podatników 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego działających w Tarnowie.

Rozwój współpracy z podmiotami ekonomii społecznej niesie za sobą korzyści dla obu stron. Ważnym aspektem jest wzajemna promocja podejmowanych działań. Podmioty te stanowią także kanał łączący samorząd z mieszkańcami, ponieważ znajdują się blisko społeczności lokalnej, przez co dostrzegają jej szczegółowe potrzeby i przekazują te informacje do odpowiednich instytucji, z którymi ściśle współpracują. Podmioty ekonomii społecznej posiadają również spore zasoby ludzkie, rzeczowe i organizacyjne, których samorząd sam nie byłby w stanie zapewnić przy realizacji usług społecznych. Dzięki temu oferta usług skierowana do lokalnej społeczności może być dużo szersza, a realizowane zadania bardziej skuteczne.

Poza usługami wymienionymi w poniższych zestawieniach tabelarycznych realizowane będą również, na odrębnych zasadach, programy polityki zdrowotnej, służące wykrywaniu i realizowaniu potrzeb zdrowotnych oraz poprawie stanu zdrowia określonych grup mieszkańców.

W ramach Programu oferowany będzie katalog niżej przedstawionych usług społecznych.

Lp.	Nazwa usługi	Odbiorcy usługi – mieszkańcy Tarnowa	Zakres usługi	Tryb kwalifikowania
1.	Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych*	Osoby dorosłe	- radzenie sobie ze stresem i napięciem, - budowanie własnego wizerunku i autorytetu, - przezwyciężanie trudności, poczucia lęku, - pomoc w rozwiązywaniu konfliktów, - wsparcie psychologiczne	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
2.	Grupowa terapia psychologiczna dla dorosłych	Osoby dorosłe	- wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, - radzenie sobie z napięciem i niepowodzeniem, - udoskonalenie umiejętności interpersonalnych, - umiejętność dzielenia się swoimi przeżyciami	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
3.	Terapia rodzinna*	Rodziny w kryzysie	- zapobieganie kryzysom, - podnoszenie jakości relacji małżeńskich, partnerskich, - poprawa komunikacji w rodzinie, - indywidualne konsultacje	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
4.	Mediacje dla rodzin*	Osoby i rodziny w kryzysie	Pomoc w rozwiązywaniu sporów i konfliktów	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
5.	Warsztaty edukacyjne dla rodziców	Rodzice, opiekunowie, którzy potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	- wzmocnienie kompetencji rodzicielskich i budowanie prawidłowych relacji z dzieckiem,	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego

			- poszerzenie wiedzy rodziców z zakresu wychowywania dzieci przy użyciu konstruktywnych metod wychowawczych, - zwiększenie poziomu wiedzy rodziców na temat etapów rozwoju dziecka, - poznanie przez rodziców metod umożliwiających wychowanie dziecka bez użycia przemocy, - ukazanie metod rozpoznania własnych emocji oraz ich kontroli	- rozmowa kwalifikująca
6.	Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla dzieci i młodzieży*	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- pomoc w przezwyciężeniu trudności, poczucia lęku, niemocy wobec codziennych problemów i emocji, - umiejętność rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem, emocjami oraz sytuacjami trudnymi	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
7.	Grupowa terapia psychologiczna dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, - nabywanie umiejętności skutecznego porozumiewania się, - radzenie sobie z napięciem i niepowodzeniem, - uczenie pożądanych zachowań społecznych	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
8.	Wsparcie specjalistyczne dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- udzielanie dzieciom i młodzieży wsparcia poprzez udział w zajęciach: socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjno- kompensacyjnych oraz logopedycznych	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

9.	Warsztaty profilaktyczne z zakresu uzależnień od środków psychoaktywnych	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- profilaktyka uzależnień, w tym w szczególności uzależnień od narkotyków, - poznanie psychologicznych i społecznych mechanizmów powodujących sięganie po narkotyki, - uświadomienie przyczyn oraz konsekwencji sięgania po środki psychoaktywne, - kształtowanie postawy asertywnej, - poznanie istoty alternatywnych form spędzania czasu wolnego i więzi z rówieśnikami	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
10.	Warsztaty profilaktyczne z zakresu zapobiegania różnym zachowaniom ryzykownym i problemom młodzieży	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- zapobieganie różnym zachowaniom ryzykownym i problemom młodzieży, - ograniczenie wczesnych kontaktów seksualnych młodzieży i problemów z nimi związanych, - ograniczenie spożywania alkoholu, używania narkotyków i dopalaczy, - ograniczenie natężenia przemocy rówieśniczej (fizycznej, słownej oraz o podtekście seksualnym)	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
11.	Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- realizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych w celu zwiększenia aktywności ruchowej dzieci i młodzieży, m.in.: taniec towarzyski, rytmika z elementami baletu	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
12.	Zajęcia edukacyjno-artystyczne dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież do 18. roku życia	- realizacja zajęć edukacyjno-artystycznych dla dzieci i młodzieży m.in.: zajęcia	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego

			informatyczne, szachowe, fotograficzne, modelarskie, ceramiczne, wokalne	- rozmowa kwalifikująca
13.	Terapeuta ds. uzależnień	Osoby uzależnione i/lub współuzależnione	- diagnoza terapeutyczna, - przygotowanie planu terapeutycznego, - prowadzenie terapii indywidualnej osób uzależnionych i współuzależnionych	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
14.	Grupa wsparcia „Zaczynamy na nowo”	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie m.in. osoby po rozwodzie, rozstaniu, w trakcie separacji, po stracie osoby najbliższej	- wzmocnienie poczucia własnej wartości, samooceny, poczucia skuteczności, - budowanie empatycznego kontaktu i wzajemnego zrozumienia, - polepszenie relacji i komunikacji w rodzinie, - wsparcie w sytuacjach nadmiernego stresu, - udzielenie wsparcia psychologicznego odpowiadającego na potrzeby uczestników grupy	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
15.	Usługi rehabilitacji ruchowej „Zdrowy Kręgosłup”	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	- badanie kwalifikacyjne przez fizjoterapeutę z min. 3 letnim doświadczeniem lub specjalista fizjoterapii, - edukacja pacjenta i ćwiczenia praktyczne z wykorzystaniem sprzętu rehabilitacyjnego, - zasady ergonomii pracy, - instruktaż ćwiczeń do zastosowania w domu i w pracy	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

16.	Usługa rehabilitacji dla pacjentek po mastektomii	Kobiety chorujące na nowotwór piersi lub będące po amputacji piersi w następstwie choroby nowotworowej	- rehabilitacja fizyczna skierowana na zniesienie lub zmniejszenie dolegliwości bólowych, ograniczeń ruchowych i innych spowodowanych przewlekłą chorobą, - realizacji działań poprawiających ogólnoustrojową sprawność fizyczną i psychiczną, - realizacji edukacji zdrowotnej skierowanej do kobiet w populacji zagrożonej rakiem piersi oraz do kobiet w okresie choroby nowotworowej	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca - wymagane skierowanie przez lekarza ze wskazaniem do rehabilitacji
17.	Usługi rehabilitacji dla pacjentów po przebytej chorobie COVID-19	Osoby po przebytej chorobie COVID-19	- trening wytrzymałościowy, ćwiczenia oddechowe, ćwiczenia ogólnousprawniające, ćwiczenia na wolnym powietrzu, itp. - trening relaksacyjny - edukacja pacjenta i promocja zdrowia, w tym np. nauka prawidłowej techniki używania inhalatorów, eliminacja nałogów, prozdrowotna zmiana stylu życia - wspomaganie rehabilitacyjne schorzeń współistniejących	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
18.	Usługi poradnictwa fizjoterapeutycznego	Kobiety w ciąży i po porodzie	- działania aktywizujące i poprawiające sprawność fizyczną m. in.: gimnastyka poporodowa ogólnie usprawniająca, ćwiczenia dna miednicy, ćwiczenia przygotowujące do porodu, nauka poprawnego angażowania oddechu	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

19.	Usługi poradnictwa logopedycznego - fizjoterapeutycznego	Osoby do 18 roku życia	- profilaktyka prawidłowego rozwoju dziecka w zakresie m. in: wad postaw ciała, zaburzeń w strefie oro-facjalnej, rozwoju mowy	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
20.	Usługi dogoterapii	Osoby do 18 roku życia – dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne	- spotkanie z psem – nawiązanie relacji, zmniejszenie lęku, stymulacja zmysłów, - edukacja z psem – usprawnienie zdolności intelektualnych i poznawczych, poprawa percepcji, - terapia z psem – zestaw ćwiczeń dostosowanych do konkretnego celu, wyznaczonego przez rehabilitanta lub lekarza prowadzącego (np. nauki chodzenia)	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
21.	Usługi hipoterapii	Osoby do 18 roku życia – dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne	- fizjoterapia na koniu – gimnastyka lecznicza, usprawnienie ruchowe, prowadzona przez fizjoterapeutę lub pod jego kierunkiem, - psychopedagogiczna jazda konna i wołyżerka – usprawnienie intelektualne, poznawcze, emocjonalne i fizyczne, prowadzone przez psychologa, pedagoga, terapeutę zajęciowego lub pod ich kierunkiem, - terapia kontaktem z koniem	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
22.	Usługi poradnictwa dietetycznego	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	– dostosowanie indywidualnego poradnictwa dietetycznego do zdiagnozowanych potrzeb – poradnictwo w zakresie: zdrowego żywienia, sposobów na utratę wagi i powrót	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

			do jej prawidłowej wartości, dobór odpowiedniej diety do posiadanych schorzeń, pomoc w zmianie złych nawyków żywieniowych, - poradnictwo w zakresie: rodzaju aktywności fizycznej i jej roli w zdrowym żywieniu i walce z otyłością	
23.	Opieka wytchnieniowa	Opiekunowie osób niesamodzielnych	- wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych, - poradnictwo psychologiczne, - zajęcia o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym (np. szkolenia specjalistyczne z opieki nad niepełnosprawną osobą)	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
24.	Indywidualny/zespołowy trening samoobsługi oraz trening umiejętności społecznych	Osoby niepełnosprawne intelektualnie, przewlekłe psychicznie chore, osoby z różnymi postaciami otępienia, demencją starczą chorobą Alzheimera, chorobą Parkinsona, zaburzeniami osobowości i zachowania, zaburzeniami adaptacyjnymi oraz organiczną zmianą nastrojów lub wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych	- trening funkcjonowania w codziennym życiu, - trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, - trening poznawczy, ukierunkowany na poprawę funkcjonowania w sferze intelektualnej, - trening umiejętności spędzenia czasu wolnego, - zajęcia kreatywne mające na celu rozwijanie możliwości innowacyjnych, - zajęcia relaksacyjne połączone z edukacją	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
25.	Grupa wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci niepełnosprawnych	Rodzice/opiekunowie dzieci niepełnosprawnych	- działania samopomocowe - poprawa funkcjonowania rodziny, poprzez udzielanie sobie wzajemnego wsparcia,	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego

			wspólne rozwiązywanie problemów, zapobieganie poczuciu wypalenia się rodziców, oswojenie tematyki niepełnosprawności w rodzinie, wymianę doświadczeń	- rozmowa kwalifikująca
26.	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	- kompleksowa usługa wypożyczenia sprzętu medyczno-rehabilitacyjnego, np. kule, balkoniki, wózki inwalidzkie, materace p/odleżynowe, łóżka, podnośniki, itp.	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
27.	Usługa „złota rączka”	- osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, - osoby powyżej 65 roku życia, będące osobami samotnymi, lub prowadzące gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 65 roku życia	- drobne naprawy konserwatorskie, zwłaszcza na rzecz osób samotnych, starszych, niepełnosprawnych, - pomoc przy drobnych usterkach domowych, (niewymagających natychmiastowej interwencji, ani uprawnień) - koszt zakupu niezbędnych materiałów do naprawy ponosi odbiorca usługi	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
28.	Mobilne usługi pielęgnacyjne	- osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, - osoby powyżej 75 roku życia, będące osobami samotnymi, lub prowadzące gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia	- usługa pielęgnacji paznokci (polegająca na skróceniu i oszlifowaniu płytki paznokci stóp/rąk) - usługa fryzjerska (polegająca na stryżeniu/modelowaniu włosów)	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
29.	Usługi porządkowe	- osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, - osoby powyżej 75 roku życia, będące osobami samotnymi, lub	- prace porządkowe, sprząatanie, czyszczenie mieszkań,	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

		prowadzące gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia	- mycie okien (usługa zawiera wyłącznie umycie szyby z obydwu stron, ram okiennych i parapetów) - porządkowanie nagrobków (usługa dotyczy wyłącznie jednego grobu/nagrobka)	
30.	Kluby seniora	Osoby powyżej 55. roku życia	Kluby seniora mają na celu podtrzymanie aktywności społecznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej osób starszych poprzez realizowanie zajęć wpływających na poprawę sprawności intelektualnej oraz na poprawę sprawności fizycznej. W ramach swojej działalności realizują m.in.: - warsztaty komputerowe, językowe, artystyczne, - kursy tańca, basen, pilates, zajęcia fitness, - zajęcia plastyczne, artystyczne, decoupage, - zajęcia usprawniające z fizjoterapeutą, - wyjścia na spektakle teatralne i seanse kinowe, - spotkania z ciekawymi ludźmi, - wykłady dotyczące profilaktyki zdrowia, - biesiady, wyjazdy integracyjne, imprezy okolicznościowe	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca
31.	Kultura bez barier	Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności	- usługa ma na celu zwiększyć dostęp dla osób niepełnosprawnych do wydarzeń kulturalnych, oferowanych przez tarnowskie instytucje kultury	- wniosek wraz z oświadczeniem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego - rozmowa kwalifikująca

* W przypadku, gdy usługi te będą realizowane w oparciu o przepisy odrębne, zastosowanie będzie miał tryb i warunki kwalifikowania określone w tych przepisach.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE

Lp.	Nazwa usługi	Odbiorcy usługi	Zakres usługi	Tryb kwalifikowania
1.	Punkt informacyjny ds. usług społecznych	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	- informowanie o dostępnych usługach społecznych na terenie Miasta Tarnowa - wstępna identyfikacja potrzeb i kierowanie do właściwego Zespołu - pozyskiwanie informacji na temat potrzeb mieszkańców	- usługa dostępna bez kwalifikacji
2.	Projekty socjalne	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	Zwiększenie dostępu do różnorodnych form wsparcia społecznego oraz poprawa społecznego funkcjonowania mieszkańców w zakresie m.in: promocji i ochrony zdrowia, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia rodziny, wsparcia osób starszych i osób w kryzysie bezdomności, wsparcia osób bezrobotnych, pobudzania aktywności obywatelskiej	- usługa dostępna bez kwalifikacji
3.	Klub Wolontariusza	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	- promowanie działań wolontarystycznych w zakresie wsparcia i pomocy na rzecz dzieci i młodzieży osób starszych, niesamodzielnych, samotnych, - aktywizowanie lokalnej społeczności i wspieranie rozwoju wspólnoty samorządowej z wykorzystaniem jej potencjału	- usługa dostępna bez kwalifikacji
4.	Alternatywne Formy Spędzania Czasu Wolnego	Osoby, które potrzebują wsparcia we wskazanym zakresie	warsztaty edukacyjne, imprezy integracyjne, kampanie społeczne	- usługa dostępna bez kwalifikacji

Oprócz powyższych usług społecznych, Centrum Usług Społecznych w Tarnowie realizuje również inne usługi społeczne na zasadach, w tym także co do odpłatności i w trybie określonym w przepisach odrębnych i innych programach przyjętych w Gminie Miasta Tarnowa. Usługi te przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa usługi	Przepisy odrębne lub programy określające tryb kwalifikowania
1.	Asystent rodziny	- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700)
2.	Korpus Wsparcia Seniora	- Program „Korpus Wsparcia Seniorów”, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
3.	Opaska bezpieczeństwa	- Program „Korpus Wsparcia Seniorów”, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
4.	Usługi opiekuńcze	- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm. ¹)
5.	Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	- Program "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej", Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
6.	Karta Tarnowskiego Seniora	- Program „Karta Tarnowskiego Seniora”, Gmina Miasta Tarnowa
7.	Karta Tarnowskiej Rodziny	- Program „Karta Tarnowskiej Rodziny”, Gmina Miasta Tarnowa
8.	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych	- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
9.	Centrum wsparcia rodziny	- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
10.	Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy	- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
11.	Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych	- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
12.	Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla dzieci i młodzieży	- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812 i 1967.

6. WARUNKI I TRYB KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA ICH SPEŁNIANIA

Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych kwalifikowanie osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w Programie, będzie się odbywało za pośrednictwem Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego. Podstawowym warunkiem kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych określonych w Programie będzie miejsce zamieszkania na terenie Gminy Miasta Tarnowa.

Zasady realizowania Programu Usług Społecznych:

- 1) zakwalifikowanie osoby zainteresowanej odbywa się na podstawie złożonego wniosku wraz z oświadczeniem o spełnieniu określonych w Programie warunków do korzystania z usług;
- 2) zakwalifikowanie następuje w oparciu o warunki i w trybie wynikającym z Programu i nie wymaga wydania decyzji administracyjnej;
- 3) podczas kwalifikacji uwzględnia się ograniczenia i limity wynikające z budżetu przewidzianego na realizację Programu;
- 4) zakwalifikowanie może zostać poprzedzone koniecznością złożenia dodatkowych dokumentów potwierdzających sytuację m.in. życiową, zdrowotną, rodzinną i materialną;
- 5) zakwalifikowanie osoby zainteresowanej poprzedzone zostanie rozpoznaniem indywidualnych potrzeb przez koordynatora indywidualnych planów usług społecznych;
- 6) kwalifikacja do usług wynikających z innych programów czy projektów, realizowanych na terenie Miasta, będzie się odbywała zgodnie z zasadami określonymi w tych programach;
- 7) odmowa zakwalifikowania do korzystania z usług społecznych wymaga wydania decyzji administracyjnej.

Informacje niezbędne do zakwalifikowania do skorzystania z usługi społecznej określonej w Programie:

- 1) dane osobowe wnioskodawcy, przedstawiciela ustawowego, opiekuna faktycznego;
- 2) wskazanie usługi z katalogu usług;
- 3) oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania wsparcia pod odpowiedzialnością karną;
- 4) informacje o niepełnosprawności.

Sposób dokumentowania spełniania warunków kwalifikowania do korzystania z usług:

- 1) dołączona do wniosku dokumentacja potwierdzająca spełnianie szczegółowych wymogów;
- 2) dołączone do wniosku oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania wsparcia pod odpowiedzialnością karną;
- 3) pisemne potwierdzenie przez pracownika dokonującego kwalifikacji na złożonym wniosku.

7. WYSOKOŚĆ OPŁATY ZA USŁUGI SPOŁECZNE

Usługi społeczne określone w niniejszym Programie w okresie jego obowiązywania będą świadczone nieodpłatnie. W razie zaistnienia istotnych zmian powodujących konieczność pobierania opłat za usługi społeczne, Program może zostać zaktualizowany. Zmiana zawierać będzie określenie wysokości opłat za usługi społeczne, osób uprawnionych do uzyskania ulg w opłacie i wysokość tych ulg.

Program Karta Tarnowskiej Rodziny oraz Karta Tarnowskiego Seniora uprawniają do częściowych zniżek, które regulowane są odrębnymi przepisami przyjętymi na poziomie lokalnym.

8. DANE OSOBOWE NIEZBĘDNE DO KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

Pozyskiwanie i przetwarzanie danych osobowych wnioskodawców oraz osób korzystających z usług społecznych i członków ich rodzin odbywać się będzie na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c i art. 9 ust. 2 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016 r.), w związku z art. 50 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Pozyskiwanie i przetwarzanie danych odbywać się będzie w celu wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze wynikającego z ww. ustawy (realizacji zadań dotyczących wybranych form świadczeń i/lub uczestnictwa w zajęciach w zależności od potrzeb).

Zakres danych osobowych koniecznych do kwalifikowania osób do uzyskania usług społecznych w ramach Programu wynika z zapisów Klauzuli informacyjnej o przetwarzaniu danych osobowych mieszkańców miasta Tarnowa korzystających z usług społecznych.

9. ORGANIZACJA PROGRAMU, W TYM ETAPY JEGO REALIZACJI

Realizatorem Programu będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, natomiast wykonawcami usług społecznych określonych w Programie mogą być w szczególności:

- inna niż urząd miasta jednostka organizacyjna miasta, w tym Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
- organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wyłonione na podstawie tej ustawy,
- podmiot wyłoniony na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych,
- podmiot wykonujący działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Przy wykonywaniu zadań, Centrum kieruje się zasadami: powszechności, podmiotowości, jakości, kompleksowości, współpracy, pomocniczości oraz wzmacniania więzi społecznych.

Etapy realizacji Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy M. Tarnowa

Etap	Czynności	Termin realizacji
I	Planowanie i organizacja usług społecznych	sierpień 2022 r. – grudzień 2023 r.
II	Świadczenie usług społecznych	listopad 2022 r. – grudzień 2023 r.
III	Monitorowanie i ewaluacja realizacji Programu	listopad 2022 r. – grudzień 2023 r.
IV	Informacja z realizacji Programu	styczeń 2024 r. – kwiecień 2024 r.

10. SPOSÓB MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU ORAZ MIERNIKI EFEKTYWNOŚCI JEGO REALIZACJI

Odbiorcy usług społecznych będą każdorazowo po zakończeniu realizacji usługi, dokonywać oceny jakości wykonywanych usług społecznych, poprzez wypełnienie Ankiety oceny jakości usług społecznych, do których kwalifikował koordynator indywidualnych planów usług społecznych.

Monitorowanie Programu Usług Społecznych pozwoli na dostarczenie informacji o poziomie i jakości świadczonych usług społecznych dla mieszkańców, co za tym idzie na ocenę dostosowania Programu do bieżących potrzeb społeczności lokalnej. Program podlegać będzie ciągłemu monitorowaniu w okresie jego realizacji. Monitoring będzie obejmował w szczególności analizę danych ilościowych, jakościowych i finansowych, gromadzonych w trakcie realizacji Programu na podstawie następujących wskaźników:

wskaźniki ilościowe		sposób pomiaru
1	liczba usług społecznych określonych w katalogach usług	Program Usług Społecznych
2	liczba podmiotów realizujących usługi społeczne	ewidencja zawartych umów/porozumień/zleceń
3	liczba partnerstw/porozumień międzysektorowych zawartych w związku z realizacją Programu	ewidencja zawartych umów/porozumień
4	liczba zrealizowanych usług	wewnętrzna ewidencja wniosków/kwalifikacji
5	liczba osób korzystających z usług społecznych	wewnętrzna ewidencja wniosków/kwalifikacji
6	liczba osób korzystających z usług społecznych jednorazowych i/lub interwencyjnych	wewnętrzna ewidencja wniosków/kwalifikacji
7	liczba indywidualnych planów usług społecznych	ewidencja indywidualnych planów usług społecznych
8	liczba działań wspierających	ewidencja działań/wydarzeń

wskaźniki jakościowe		sposób pomiaru
1	czytelność i dostosowanie procedur udzielania usług	ankieta
2	dostępność usług w zakresie odpowiadającym potrzebom mieszkańców	ankieta
3	terminowość wykonanych usług	ankieta
4	kompetencje osób realizujących usługi	ankieta
5	poziom zadowolenia odbiorców usług	ankieta

Po zakończeniu realizacji Programu Usług Społecznych sporządzona zostanie informacja z realizacji Programu. Informacja będzie zawierać elementy określone w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. W terminie 4 miesięcy od zakończenia realizacji Programu, informacja zostanie udostępniana na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Tarnowa oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

11. BUDŻET PROGRAMU ORAZ ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

Usługi społeczne realizowane w ramach niniejszego Programu finansowane będą z Budżetu Gminy Miasta Tarnowa, budżetu państwa, funduszy europejskich, funduszy norweskich.

Budżet Programu wynosi 688.000 zł.

Środki finansowe przeznaczone na realizację usług w poszczególnych latach

	2022 r.	2023 r.
SUMA	88.000 zł	600.000 zł

12. PODSUMOWANIE

Przedstawiony Program jest komplementarny do innych dokumentów strategicznych miasta Tarnowa. Odpowiada na najważniejsze potrzeby i wyzwania mieszkańców miasta Tarnowa, określone w „Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Miasta Tarnowa”. Potrzeby mieszkańców zmieniają się w czasie, dlatego wraz z pojawieniem się nowych potrzeb i wyzwań zostanie opracowany następny Program Usług Społecznych. Zgodnie z *ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818)*, każda gmina ma możliwość realizacji wielu Programów.

Nie jest proste opracowanie Programu, ale jeszcze trudniejsza jest jego realizacja. Jako Centrum Usług Społecznych dołożymy wszelkich starań, aby dostarczyć mieszkańcom Tarnowa powszechnych, a zarazem spersonalizowanych (dopasowanych do potrzeb) usług społecznych. Liczymy w tym zakresie na współpracę z mieszkańcami, którzy pokażą nam wszelkie niedoskonałości Programu, na każdym etapie jego realizacji.